

Сучасна наукова література вказує на важливість вивчення криптоспоридіозу, як медичної проблеми. Дані щодо зоогеографії цього захворювання свідчать про його широку розповсюдженість серед тварин та людей. Інфекції шлунково-кишкового тракту зареєстровані у всіх вікових групах і на всіх континентах, за винятком Антарктиди. Таке широке поширення захворювання пов'язано з великою кількістю природних резервуарів інфекції, низькою інфікуючою дозою і високою резистентністю збудника до дезінфектантів. В індустріально розвинених країнах ураженість людей складає близько 1-3% та 5-10% - в країнах, що розвиваються.

В Україні за останні два роки зареєстровано 42 випадки із них 50 % захворюваності складають діти.

Криптоспоридіоз – протозойне захворювання, яке викликається паразитуванням у тонкому кишечнику людини кокцидій роду криптоспоридіум та характеризується діарейним синдромом.

Вперше криптоспоридії виявив Є. Tyzzer 1907 р. у слизовій оболонці шлунка в лабораторної миші без ознак патології шлунково-кишкового тракту. На початку 1980-х років стало ясно, що представники роду криптоспоридіум досить часто викликають інфекції у людини, в першу чергу з синдромом набутого імунodefіциту (СНІД).

Криптоспоридії паразитують без проміжного хазяїна в самих різних групах хребетних тварин. Найбільше вивчені криптоспоридії, які паразитують у савців (мишей, крис, телят, ягнят, козлят, поросят, лошат в т. ч. і у людей) та у птахів. Це свідчить про широку специфічність збудника. Життєвий цикл включає безстатевий поділ та статеве розмноження з формуванням інвазивних спорозоїтів. Паразит має тропічність до клітин кишечника з мікрворсинками, дихальних шляхів людини та тварини.

Інфікування людини відбувається при безпосередньому контакті з хворою людиною або твариною, шляхом вживання сирого молока та води з відкритих водоймищ. Для криптоспоридіозу характерна деяка сезонність з піком захворюваності в теплу пору року.

Інвазивною формою криптоспоридій є ооцисти, що мають розмір 4-5 мкм, потрапляючи в шлунок людини втрачають оболонку та звільнюються спорозоїти, які прикріплюються до поверхні епітеліальних клітин тонкої кишки та проходять низку змін стадій розвитку. Виникають порушення всмоктування та розлад інших функцій органів травлення.

Перші ознаки захворювання проявляються від 3 до 8 днів гостро з проносу. Випорожнення водянисті, рясні, з неприємним запахом, без домішок слизу та крові від 2 до 10 разів на добу. Характерним є переймоподібний біль у животі, бурчання та зневоднення організму. Апетит знижений, нудота, блювання, загальна слабкість, головний біль, а іноді виникає субфебрильна гарячка, анорексія. Криптоспоридіоз дихальної системи проявляється кашлем, тяжким диханням, ядухою, охриплістю голосу.

На тлі імунодефіциту, у тому числі у ВІЛ-інфікованих, криптоспоридіоз має тяжкий, тривалий (хронічний) перебіг, що призводить до прогресуючої втрати маси тіла до 10% та більше від початкової. У деяких випадках вражається жовчовивідні шляхи та підшлункова залоза.

З метою діагностики захворювання використовують паразитологічні, серологічні методи, лабораторні дані, клінічні прояви а також дані епіданалізу.

Імунітет формується нестійкий і відмічаються антитіла до 6 місяців. Специфічного лікування немає. Призначається симптоматичне лікування.

Враховуючи особливість розповсюдження криптоспоридіоза і біологічні властивості збудника (відсутність видової специфічності, високої інтенсивності паразитовиділення, значної стійкості до факторів зовнішнього середовища і хімічним речовинам, незначний розмір паразита), міри з профілактики повинні бути направлені на охорону об'єктів зовнішнього середовища від біологічного забруднення і на вдосконалення технологій фільтрації води.

Щоб запобігти захворюваності необхідно дотримуватися таких правил:

- Відмовитися від купання у забруднених водоймах в т. ч. штучно створених;

- Дотримуватися звичайних гігієнічних заходів: миття рук після контакту з ґрунтом та тваринами, ретельне миття та проведення термічної обробки зелені, овочів та фруктів з метою недопущення попадання збудника в організм людини;

- Не споживати сиру воду та молоко. Доводити до кипіння та кип'ятити протягом 1 хв.